

Borgarting lagmannsrett - LB-2011-75341

Instans	Borgarting lagmannsrett - Dom
Dato	2011-09-12
Publisert	LB-2011-75341
Stikkord	Strafferett. Tvangsekteskap. Voldtekt. Gjentatt mishandling. Oppreisning. Straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf. annet ledd bokstav a, § 219 første ledd og § 196.
Sammendrag	Mann dømt for regelmessig voldtekt, jf. straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf. annet ledd bokstav a, og for gjentatt mishandling av sin kusine, som han hadde inngått et religiøst fundert ekteskap med, jf. straffeloven § 219 første ledd. Voldtektene fant til dels sted før fornærmede var 16 år, jf. straffeloven § 196. Straffen ble satt til fengsel i seks år. Fornærmedes far ble dømt til fengsel i tre år og fire måneder for medvirkning til overtredelse av § 196 og § 219. De ble sammen dømt til å betale oppreisning til fornærmede med 300 000 kroner, jf. skadeerstatningsloven § 3-5.
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2010-188517 - Borgarting lagmannsrett LB-2011-75341 (11-075341AST-BORG/03). Anke til Høyesterett fra D og A nektet fremmet, HR-2011-2341-U.
Parter	Oslo Statsadvokatembeter (Statsadvokat Stein Vale) mot D (Advokat Aase Karine Sigmond), C (Advokat Heidi Ysen) og A (Advokat Tom Barth-Hofstad).
Forfatter	Lagdommer Nils Ihlen Ramm, lagdommer Anne M. Samuelson og ekstraordinær lagdommer Helge Monstad. Meddommere: Ingeniør Tron Rognlien, rådgiver Hans Erik Andersen, pensjonist Inger Julie Løken Larsen og pensjonist Sissel Müller Falck-Jørgensen.

Oslo statsadvokatembeter har ved tiltalebeslutning 18. november 2010 satt A, født 0.0.1987, B, født 0.0.1963, C, født 0.0.1971, D, født 0.0.1970 og F under tiltale for overtredelse av:

I Straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf annet ledd bokstav a

For ved vold eller ved truende adferd å ha skaffet seg seksuell omgang og den seksuelle omgangen var samleie.

Grunnlag:

Gjelder nr. 1 A.

Fra begynnelsen av 2007 til lørdag 6. mars 2010, i Oslo, ved gjentatte anledninger, tiltvang han seg vaginalt samleie med E, ved at han slo henne og/eller holdt en kniv mot halsen hennes og/eller holdt hendene hennes fast over hodet og/eller rev klærne av henne og/eller truet henne verbal. Fornærmede gjorde gjennom årene slik motstand hun etter forholdene var i stand til.

II Straffeloven § 195 første ledd første straffalternativ

For å ha hatt seksuell omgang med barn under 14 år.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder alle

Fra begynnelsen av 2007 til 6. mai 2007, i Oslo, hadde han vaginalt samleie med E f. 0.0.93.

III Straffeloven § 196 første ledd

For å ha hatt seksuell omgang med barn under 16 år.

Grunnlag gjelder følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder alle

I perioden 6. mai 2007 til 6. mai 2009, i Oslo, forholdt han seg som beskrevet i post II.

IV Straffeloven § 219 første ledd

For grovt eller gjentatt å ha mishandlet ved å ha truet, tvunget, begrenset bevegelsesfriheten til, øvet vold mot eller på annen måte ha krenket eller mishandlet sin tidligere eller nåværende ektefelle, noen i sin husstand eller noen i sin omsorg.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette.

Gjelder alle

Fra slutten av 2006 til 6. mars 2010, i Oslo, mishandlet han/hun ved gjentatte anledninger E ved å slå henne og/eller true med å drepe henne og/eller ved å uttale at A bestemte over henne og tvang henne til å bo sammen med ham og hans foreldre og for øvrig forholdt seg som beskrevet i post V.

V Straffeloven § 222 første ledd første straffalternativ

For ved rettsstridig atferd eller ved å true med slik å ha tvunget noen til å gjøre, tåle eller unnlate noe.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder alle

Søndag 17. desember 2006 i --- 34 i Oslo fikk de 13 år gamle E til å besvare spørsmål fra en imam/person som etter islams rett kunne vie dem, hun gjentok/svarte det hun ble bedt om å si slik at hun derved inngikk et religiøst fundert ekteskap med sin 20 år gamle fetter A. I tiden etter 17. desember 2006, ved vold trusler og annen rettsstridig adferd, tvang de E til å forbli i et religiøst fundert ekteskapelig samliv med sin fetter A og bo hos ham og hans foreldre når hun hadde fri fra skolen. Hun ble i samlivet gjentatte ganger utsatt for vold fra både sin onkel/svigerfar og sin tante/svigermor, og hun ble bl.a. truet av sin onkel/svigerfar med at hun skulle bli drept dersom hun tok skritt for å komme ut av ekteskapet. Hennes foreldre/verger sa at hun måtte finne seg i det, ba henne returnere til ektefellen nå hun ba om å få flytte hjem, og uttalte at de intet kunne gjøre for å hjelpe henne ut av situasjonen siden hun nå tilhørte sin ektemann.

Under ankeforhandlingen rettet aktor tiltalebeslutningens post II til å gjelde overtredelse av straffeloven § 195 første ledd *andre* straffalternativ.

D og F er brødre. F er den eldste av brødrene. B er konen til F. C er konen til D. A er sønnen til F og B.

Fornærmede i saken, E, er datter til D og C. Hun er født 0.0.1993.

F, som er onkelen til fornærmede, befant seg trolig i Irak da politiet gikk til pågripelser i saken. Etter det opplyste er han fortsatt i Irak, og det har således ikke vært mulig å irettføre saken mot ham.

Oslo tingrett avsa 21. februar 2011 dom med slik domsslutning:

1. A, født 0.0.1987, dømmes for overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav a, jf. annet ledd bokstav a, straffeloven § 195 første ledd første straffalternativ, straffeloven § 196 første ledd, straffeloven § 219 første ledd og straffeloven § 222 første ledd første straffalternativ, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 5 - fem - år og 6 - seks - måneder. Til fradrag i straffen går 340 - trehundreogførti - dager for utholdt varetekt.
2. B, født 0.0.1963, dømmes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd første straffalternativ, straffeloven § 196 første ledd, straffeloven § 219 første ledd og straffeloven § 222 første ledd første straffalternativ, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 3 - tre - år og 6 - seks - måneder. Til fradrag i straffen går 340 - trehundreogførti - dager for utholdt varetekt.
3. C, født 0.0.1971, dømmes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd første straffalternativ, straffeloven § 196 første ledd, straffeloven § 219 første ledd og straffeloven § 222 første ledd første straffalternativ, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 3 - tre - år og 6 - seks - måneder, hvorav 2 - to - år og 6 - seks - måneder i medhold av straffeloven §§ 52-54 gjøres betinget med en prøvetid på 2 - to - år. Til fradrag i den ubetingede del av fengselsstraffen går 70 - sytti - dager for utholdt varetekt.
4. D, født 0.0.1970, dømmes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd første straffalternativ, straffeloven § 196 første ledd, straffeloven § 219 første ledd og straffeloven § 222 første ledd første straffalternativ, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 3 - tre - år og 6 - seks - måneder. Til fradrag i straffen går 340 - trehundreogførti - dager for utholdt varetekt.
5. A, B, C og D dømmes in solidum til å betale 250 000 - tohundreogfemtitusen - kroner i oppreisning til E innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse, med tillegg av forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.
6. Sakskostnader idømmes ikke.

D, C og A har anket dommen til Borgarting lagmannsrett. De to førstnevnte anker gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og erstatningen, subsidiært straffutmålingen. As anke er av forsvarer opplyst å være en «fullstendig» anke. Lagmannsretten har lagt til grunn at den gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen.

Ankene er henvist til ankebehandling ved lagmannsrettens beslutning av 12. mai 2011.

E har begjært ny behandling av det sivile krav mot de ankende parter.

Ankeforhandling er holdt 24. august-2. september 2011 i Borgarting lagmannsretts hus. De tiltalte A, C og D samt fornærmede og 14 øvrige vitner har gitt forklaring. Bevisførselen ellers fremgår av rettsboken.

Lagmannsretten var ved ankeforhandlingen satt med lagrette i medhold av straffeprosessloven § 352. Lagretten ble stilt fire hovedspørsmål og to tilleggsspørsmål for A og tre hovedspørsmål og ett tilleggsspørsmål for henholdsvis C og D. Spørsmålene lød:

Spørsmål 1 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte A skyldig i for ved vold eller ved truende atferd å ha skaffet seg seksuell omgang?

Grunnlag:

Fra begynnelsen av 2007 til begynnelsen av mars 2010, i Oslo, ved én eller flere anledninger, førte han sin penis inn i skjeden til E, ved at han slo henne og/eller holdt en kniv mot halsen hennes og/eller holdt hendene hennes fast over hodet og/eller rev klærne av henne og/eller truet henne verbalt.

Spørsmål 2 - tilleggsspørsmål

(Dette spørsmålet skal bare besvares dersom det er svart ja på spørsmål 1. For å svare ja på dette spørsmålet kreves flere enn 6 stemmer.)

Omfatter den i spørsmål 1 beskrevne seksuelle omgang samleie?

Spørsmål 3 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte A skyldig i å ha hatt seksuell omgang med barn under 14 år?

Grunnlag:

Fra begynnelsen av 2007 til 6. mai 2007, i Oslo, førte han ved én eller flere anledninger sin penis inn i skjeden til E, født 0.0.93.

Spørsmål 4 - tillegsspørsmål

(Dette spørsmålet skal bare besvares dersom det er svart ja på spørsmål 1. For å svare ja på dette spørsmålet kreves flere enn 6 stemmer.)

Omfatter den i spørsmål 3 beskrevne seksuelle omgang samleie?

Spørsmål 5 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte A skyldig i å ha hatt seksuell omgang med barn under 16 år?

Grunnlag:

I perioden 6. mai 2007 til 6. mai 2009, i Oslo, forholdt han seg som beskrevet i spørsmål 3.

Spørsmål 6 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte A skyldig i grovt eller gjentatt å ha mishandlet ved å ha truet, tvunget, begrenset bevegelsesfriheten til, øvet vold mot eller på annen måte ha krenket noen i sin husstand eller noen i sin omsorg, eller medvirket til dette?

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Fra slutten av 2006 til 6. mars 2010, i Oslo, mishandlet han ved gjentatte anledninger E ved seksuelle overgrep og/eller ved å slå henne og/eller ved å true med å drepe henne og/eller ved å tvinge henne til å forbli i et religiøst fundert ekteskapelig samliv og bo sammen med ham og/eller hans foreldre når hun hadde fri fra skolen.

Spørsmål 1 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte D skyldig i å ha medvirket til at noen har hatt seksuell omgang med barn under 14 år?

Grunnlag er følgende forhold:

Fra begynnelsen av 2007 til 6. mai 2007, i Oslo, aksepterte han, og/eller unnlot å gripe inn mot, at A hadde seksuell omgang med hans datter E, født 0.0.93.

Spørsmål 2 - tillegsspørsmål

(Dette spørsmålet skal bare besvares dersom det er svart ja på spørsmål 1. For å svare ja på dette spørsmålet kreves flere enn 6 stemmer.)

Omfatter den i spørsmål 1 beskrevne seksuelle omgang samleie?

Spørsmål 3 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte D skyldig i medvirkning til seksuell omgang med barn under 16 år?

Grunnlag er følgende forhold:

I perioden 6. mai 2007 til 6. mai 2009, i Oslo, aksepterte han og/eller unnlot å gripe inn mot at A hadde seksuell omgang med hans datter E, født 0.0.93.

Spørsmål 4 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte D skyldig i grovt eller gjentatt å ha mishandlet ved å ha truet, tvunget, begrenset bevegelsesfriheten til, øvet vold mot eller på annen måte ha krenket noen i sin husstand, noen i sin omsorg eller slektning i rett nedstigende linje eller medvirket til dette?

Grunnlag er følgende forhold:

Ved sin aksept medvirket han til at sin 13 år gamle datter E 17. desember 2006 i --- 34 i Oslo inngikk et religiøst fundert ekteskap med A og/eller deretter unnlot han å gripe inn mot at datteren ved gjentatte anledninger ble utsatt for seksuelle overgrep og/eller slått og/eller utsatt for drapstrusler og/eller tvunget til å forbli i et religiøst fundert ekteskapeleg samliv og bo sammen med A og/eller hans foreldre.

Spørsmål 1 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte C skyldig i å ha medvirket til at noen har hatt seksuell omgang med barn under 14 år?

Grunnlag er følgende forhold:

Fra begynnelsen av 2007 til 6. mai 2007, i Oslo, aksepterte hun, og/eller unnlot å gripe inn mot, at A hadde seksuell omgang med hennes datter E, født 0.0.93.

Spørsmål 2 - tillegsspørsmål

(Dette spørsmålet skal bare besvares dersom det er svart ja på spørsmål 1. For å svare ja på dette spørsmålet kreves flere enn 6 stemmer.)

Omfatter den i spørsmål 1 beskrevne seksuelle omgang samleie?

Spørsmål 3 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte C skyldig i medvirkning til seksuell omgang med barn under 16 år?

Grunnlag er følgende forhold:

I perioden 6. mai 2007 til 6. mai 2009, i Oslo, aksepterte hun og/eller unnlot å gripe inn mot at A hadde seksuell omgang med hennes datter E, født 0.0.93.

Spørsmål 4 - hovedspørsmål

(For å svare ja på dette spørsmål kreves flere enn 6 stemmer.)

Er tiltalte C skyldig i grovt eller gjentatt å ha mishandlet ved å ha truet, tvunget, begrenset bevegelsesfriheten til, øvet vold mot eller på annen måte ha krenket noen i sin husstand, noen i sin omsorg eller slektning i rett nedstigende linje eller medvirket til dette?

Grunnlag er følgende forhold:

Ved sin aksept medvirket hun til at sin 13 år gamle datter E 17. desember 2006 i --- 34 i Oslo inngikk et religiøst fundert ekteskap med A og/eller deretter unnlot hun å gripe inn mot at datteren ved gjentatte anledninger ble utsatt for seksuelle overgrep og/eller slått og/eller utsatt for drapstrusler og/eller tvunget til å forbli i et religiøst fundert ekteskapeleg samliv og bo sammen med A og/eller hans foreldre.

Det ble ikke stilt spørsmål knyttet til tiltalens post V, som gjelder overtredelse av straffeloven § 222. Det skyldes at denne bestemmelsen som utgangspunkt ikke skal anvendes i konkurrans med straffeloven § 219, jf. Ot.prp.nr.113 (2004-2005) s. 41.

For A ble hovedspørsmål 1, 5 og 6 og tillegsspørsmål 2 besvart med ja, mens hovedspørsmål 3 ble besvart med nei. Lagrettens kjennelse legges til grunn for dommen, jf. straffeprosessloven § 40 første ledd.

A er ved dette funnet skyldig i voldtekt til samleie, jf. straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf. andre ledd bokstav a; i seksuell omgang med barn under 16 år, jf. straffeloven § 196 første ledd samt i mishandling i nære relasjoner, jf. straffeloven § 219 første ledd. Han frifinnes for seksuell omgang med barn under 14 år, jf. straffeloven § 195 første ledd andre straffalternativ, jf. tiltalens post II og III.

For D ble hovedspørsmål 1 besvart med nei, mens hovedspørsmål 3 og 4 ble besvart med ja. Lagrettens kjennelse legges til grunn for dommen.

D er ved dette funnet skyldig i medvirkning til seksuell omgang med barn under 16 år, jf. straffeloven § 196 første ledd jf. § 205, samt i mishandling i nære relasjoner eller medvirkning til dette, jf. straffeloven § 219 første ledd jf. tredje ledd. Han frifinnes for medvirkning til seksuell omgang med barn under 14 år, jf. straffeloven § 195 første ledd andre straffalternativ, jf. tiltalens post II og III.

For C ble samtlige hovedspørsmål besvart med nei. Hun blir etter dette å frifinne for de forhold tiltalen gjelder for hennes del.

Aktor har nedlagt slik påstand:

1. A, født 0.0.1987 dømmes for overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav a, jf. annet ledd bokstav

a, straffeloven § 196 første ledd og straffeloven § 219 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 5 -fem- år og 4 -fire- måneder. Til fradrag i straffen kommer 535 dager i utholdt varetekt.

2. C, født 0.0.1971, frifinnes.

3. D, født 0.0.1970, dømmes for overtredelse av straffeloven § 196 første ledd, jf. straffeloven § 205, og straffeloven § 219 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 3 -tre- år og 4 -fire- måneder. Til fradrag i straffen kommer 535 dager i utholdt varetekt.

Bistandsadvokat for E, advokat Simon Ladderud Stende, har nedlagt slik påstand:

A og D dømmes in solidum til å betale oppreisningserstatning til E fastsatt etter rettens skjønn oppad begrenset til kr 500 000,- med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.

Forsvarer for A, advokat Tom Barth-Hofstad, har nedlagt slik påstand:

1. A anses på mildeste måte.
2. Oppreisning fastsettes etter rettens skjønn.

Forsvarer for D, advokat Aase Karine Sigmond, har nedlagt slik påstand:

1. D anses på mildeste måte.
2. Med hensyn til kravet om oppreisning, påstås prinsipielt frifinnelse, subsidiært at oppreisningen fastsettes etter rettens skjønn.

Lagmannsretten bemerker:

De straffbare forhold

Lagmannsretten må i forbindelse med straffutmålingen - innenfor rammene lagrettens kjennelse setter, og på grunnlag av bevisførselen under ankeforhandlingen - foreta en bevisvurdering med hensyn til art og omfang av de straffbare forhold, og de tiltaltes nærmere rolle i saken. Ved denne vurderingen gjelder de samme strenge krav til bevisene som gjelder ved avgjørelsen av skyldspørsmålet i straffesaker, slik at rimelig tvil skal komme de tiltalte til gode.

Saken har sitt utspring i at E (heretter E) 4. mars 2010 tok kontakt med G, som er minoritetsrådgiver ved X videregående skole, der E hadde begynt høsten 2009. I korthet fortalte E at hun var blitt giftet bort til sin fetter da hun var 13-14 år, at hun bodde sammen med ham og hadde det fryktelig vanskelig, og at hun ville ha hjelp til å komme seg ut av forholdet. Hun fortalte videre at hun av sin fetter over tid var blitt utsatt for voldtekt, drapstrusler og annen mishandling. Også fetterens foreldre utsatte henne for vold og drapstrusler. E opplevde at hun ikke fikk noen støtte fra sine foreldre når hun fortalte om sin situasjon.

Skolen tok kontakt med barnevernet, som fattet vedtak om plassering av E utenfor hjemmet. Barnevernet innleverte også anmeldelse til politiet. Den 22. mars 2010 ble Es tante B (heretter B); Es foreldre D (heretter D) og C (heretter C) samt Es fetter A (heretter A) pågrepet av politiet og varetektsfengslet. C ble løslatt etter 70 dager. B soner tingrettens dom. A og D sitter fortsatt varetektsfengslet.

Lagmannsretten har ved sin bevisvurdering i forbindelse med straffutmålingen i det vesentlige funnet å kunne legge Es forklaring til grunn. Hun har, etter at hun først fortalte sin historie til minoritetsrådgiveren på skolen, avgitt fire politiforklaringer. Hun møtte under hovedforhandling i tingretten og forklarte seg der i samsvar med sine tidligere forklaringer. For lagmannsretten har hun stått ved sine politiforklaringer som riktige. Hennes forklaringer er konsistente og detaljerte. De fremstår som troverdige, også sett opp mot en samlet vurdering av bevisbildet for øvrig, slik lagmannsretten ser det.

Familiene til E og A kommer fra Irak og er sjiamuslimer. De flyktet til Saudi-Arabia etter Golfkrigen i 1991 og kom til Norge i 1996. De kom til Oslo i 1998. Familiene har hatt nær kontakt.

Lagmannsretten finner som tingretten bevist at det, ved en egen seremoni, ble inngått et religiøst fundert ekteskap mellom E og A 17. desember 2006 i leiligheten til As foreldre i --- 34 i Oslo. E var da drøyt 13 ½ år, og A var nesten 20 år. Lagmannsretten finner videre at dette giftermålet i henhold til islamsk religion og tradisjon medførte rettigheter og plikter for A som ektemann og E som kone. Dette gjelder selv om ekteskapet

ikke ble registrert ved en domstol, noe som etter det opplyste er et vilkår for at et ekteskap skal anses stiftet i rettslig forstand etter irakisk rett.

Lagmannsretten har ved bevisvurderingen bygget på det som er kommet frem om hvordan seremonien ble planlagt og gjennomført og hvordan forholdet mellom E og A er blitt oppfattet av dem selv og deres familier etter seremonien. Ved vurderingen har lagmannsretten støttet seg til uttalelser fra professor Unni Wikan, som har forklart seg som sakkyndig vitne i saken. Hun har gitt en redegjørelse for islamske tradisjoner knyttet til ekteskapsinngåelse, og også - på grunnlag av gjennomgang av sakens dokumenter - gitt en konkret vurdering av det som skjedde 17. desember 2006.

Etter lagmannsrettens oppfatning ble det denne dagen avholdt en seremoni i --- 34 som ble forberedt og gjennomført som en ekteskapsinngåelse.

Ekteskapsinngåelsen ble forberedt i møter og diskusjoner mellom de to familiene. Etter bevisførselen legger lagmannsretten til grunn at det var E og As fedre, D og F, som bestemte at ekteskapet skulle inngås.

Selve bryllupsseremonien skjedde som nevnt hjemme hos As foreldre. E ble sminket og ikledd en kjole B hadde kjøpt til henne. Etter bevisførselen legger lagmannsretten til grunn at det var en imam og to vitner til stede. E har forklart at hun måtte gjenta noe imamen sa. A har forklart at han satte en ring, som hans mor hadde kjøpt, på Es finger. I politiforklaring har han uttalt at imamen erklærte dem som gift etter irakisk tradisjon. Lagmannsretten legger dette til grunn.

Etter seremonien fikk E beskjed om at hun måtte bli igjen i leiligheten til As foreldre, sammen med mannen sin. Hun måtte sove i samme seng som ham. Dette ville etter islamsk religion og tradisjon vært utenkelig hvis ikke foreldrene mente de var gift.

Det er fremlagt et fotoalbum med bilder fra seremonien som etter lagmannsrettens oppfatning underbygger at det var en ekteskapsinngåelse. En tekst A har skrevet inn bakerst i albumet, gir også støtte for at han oppfattet det slik. En arbeidskollega av A har som vitne forklart at A fortalte ham at han var gift med sin kusine.

At det i forbindelse med seremonien ikke ble holdt en så stor fest som familiene normalt ville hatt ved bryllup, med flere til stede utenom den nærmeste familie, må etter lagmannsrettens oppfatning ses på bakgrunn at E var under minstealderen for å kunne inngå ekteskap.

Lagmannsretten er ikke tvil om at A var klar over at han i samsvar med islamsk tradisjon ble gift med E.

D var ikke til stede under ekteskapsinngåelsen. Som nevnt hadde han sammen med As far bestemt at ekteskapet skulle inngås, og lagmannsretten er overbevist om at D var kjent med når inngåelsen skulle finne sted. At han ikke var til stede ved selve inngåelsen, kan ifølge professor Wikan være i samsvar med islamsk tradisjon, slik den er enkelte steder i Irak.

Lagmannsretten legger til grunn at E ga sitt verbale samtykke til ekteskapsinngåelsen da hun ble spurt av imamen. Det kan imidlertid ikke herske tvil om at det for henne var en tvangsmessig situasjon. I henhold til islamsk tradisjon har barn en streng lydighetsplikt overfor sine foreldre, og en plikt til å vise dem respekt. Etter at faren og onkelen var blitt enige om at hun og A skulle gifte seg, hadde hun ingen reell mulighet til å si nei.

Med støtte i professor Wikans forklaring legger lagmannsretten til grunn at mann og kvinne etter islamsk tradisjon har ulike forpliktelser og rettigheter i ekteskapet. Mannen har plikt til å forsørge familien. Kvinnen skal sørge for huset og oppdra barn. Det er en alminnelig oppfatning at hun har lydighetsplikt overfor mannen. Mange, også kvinner, mener kvinnen i et ekteskap har plikt til seksuell omgang, og at mannen således har rett til å kreve sex.

Lagmannsretten legger til grunn at de tiltalte i saken har vært kjent med, og innforstått med, de rettigheter og plikter et ekteskap etter islamsk tradisjon medfører.

Etter ekteskapsinngåelsen måtte E bo sammen med A hos hans foreldre i helgene og i feriene. På grunn av at hennes foreldres leilighet lå nærmere ungdomsskolen der hun gikk, fikk hun bo hos dem i hverdagene.

E har forklart at A ved vold og trusler tiltvang seg vaginalt samleie med henne en rekke ganger etter ekteskapsinngåelsen. Hun har tidfestet den første voldtekten til ca. tre måneder etter at hun ble gift. A har på sin side for lagmannsretten forklart at de kun har hatt seksuell omgang ved én anledning, i mars 2010, og at det skjedde frivillig og etter initiativ fra E.

Det ligger i lagrettens kjennelse at A er kjent skyldig i å ha voldtatt E, men at lagretten ikke har funnet det bevist at han har hatt noen seksuell omgang med henne før hun ble 14 år 6. mai 2007. Lagmannsretten legger

etter dette til grunn at den første voldtekten E har forklart seg om, først fant sted etter at hun ble 14 år. På grunnlag av hennes forklaring legger lagmannsretten til grunn at A etter dette tidspunkt regelmessig voldtok E når de, i perioden frem til E begynte på videregående skole høsten 2009, bodde sammen hos hans foreldre i helger og ferier. Han har ved vold og trusler tiltvunget seg vaginalt samleie. For å oppnå den seksuelle omgang har han slått og lugget, holdt henne fast og revet klærne av henne. Truslene har bestått i verbale trusler, herunder drapstrusler, og ved én anledning truet han også med kniv. A sa også til E at hennes kropp var hans eiendom. Voldtektene skjedde til tross for at E klart ga uttrykk for at hun ikke ønsket å ha sex med ham og også forsøkte å gjøre fysisk motstand, blant annet ved å prøve å dytte ham bort.

På grunnlag av Es forklaring legger lagmannsretten til grunn at A også utenom tilfellene av voldtekt slo henne og truet henne på livet gjentatte ganger. Hun ble også slått, sparket, lugget og utsatt for drapstrusler fra As far. Hun ble herunder truet med å bli drept dersom hun gikk til barnevernet. Videre ble hun også slått noen ganger av As mor og kløpet i øret av henne. Volden hun ble utsatt for av A og hans foreldre ble dels utøvet som avstraffelse og dels, sammen med truslene, som middel for å tvinge henne til å forbli i det ekteskaplige samliv med A og fortsatt bo hos hans foreldre. A var klar over at også hans foreldre utsatte E for vold og trusler.

Etter sommerferien 2009 skulle E begynne på X videregående skole. Skolen lå nærmere leiligheten til As foreldre enn ungdomsskolen, og de bestemte at hun skulle bo hos dem også på hverdagene. Det ønsket ikke E, og hun pakket sakene sine og dro hjem til sine foreldre 17. august, dagen før skolestart. Foreldrene var hjemme. A og hans foreldre kom da hjem til Es foreldre for å hente henne. I den forbindelse ble hun slått og sparket flere ganger av As far, og han truet igjen med å drepe henne dersom hun gikk til barnevernet. Han tvang henne til å pakke tingene sine og bli med hjem til deres leilighet. Es foreldre og A så hva som skjedde, men ingen av dem grep inn.

Fra 17. august 2009 ble E tvunget til å bo i leiligheten til As foreldre, også på hverdagene. Hun ble fortsatt regelmessig voldtatt av A, på samme måte som tidligere, og ellers mishandlet og truet av ham og hans foreldre på samme måte som beskrevet ovenfor.

I desember 2009 kjøpte A egen leilighet på Ammerud, og E flyttet inn i leiligheten sammen med ham. For å unngå å måtte ha sex med ham, sa hun etter hvert at hun hadde en smittsom blodsykdom. Hun lagde i den forbindelse en falsk legeattest. A sluttet da i en periode å tiltvinge seg sex med henne.

As foreldre ble kjent med det E hevdet om at hun hadde en blodsykdom. De presset henne til å være med på en tur til Irak i februar 2010. Hun ble der tatt med til lege som avdekket at hun ikke hadde noen blodsykdom. Hun fikk juling av As far da han fikk vite at hun hadde løyet.

E kom hjem fra Irak i begynnelsen av mars 2010. Dagen etter ble hun pånytt voldtatt av A i hans leilighet. Etter det besluttet hun å gå til en lærer på skolen for å fortelle om sin livssituasjon. Hun ble da henvist videre til minoritetsrådgiveren, til hvem hun fortalte om sin situasjon og hva hun var blitt utsatt for, slik som beskrevet ovenfor.

E har forklart, og lagmannsretten legger til grunn, at hun etter ekteskapsinngåelsen med A sa til sin far at hun ikke likte A og ikke ville være gift med ham, og at hun ville bo med sine foreldre. Es far har således skjönt at hun ikke ville leve i noe ekteskaplig samliv med sin fetter. Faren sa imidlertid at hun måtte bo hos sin mann A, og at hun ikke hadde noe valg.

Lagmannsretten er overbevist om at Es far skjønnte at hun ble utsatt for vold og trusler av A og hans foreldre. Hun har forklart at alle i familien visste om det. Hun kom gråtende hjem til sine foreldre som følge av sin situasjon. Es foreldre var direkte vitne til As fars utøvelse av vold og trusler 17. august 2009, slik som beskrevet ovenfor. Hun fikk av sine foreldre beskjed om at hun var As families eiendom, at hun måtte gjøre som hun fikk beskjed om, og at hennes foreldre ikke kunne hjelpe henne.

Lagmannsretten er videre overbevist om at Es far skjønnte at A hadde seksuell omgang med henne før hun var 16 år. Dette gjelder selv om det ikke er bevismessig dekning for at hun fortalte faren direkte om den seksuelle omgang. Han var således klar over de forpliktelser ekteskapet utløste etter islamsk tradisjon, herunder plikten for datteren til å ha sex med ektemannen når han ønsket det. Han var videre klar over at A var nær 20 år da ekteskapet ble inngått, og at E måtte dele seng med ham hos hans foreldre. Es far uttalte til henne at hun måtte gi mannen hans rettigheter. Lagmannsretten finner det klart at han med det også mente retten til å kreve sex, og at det i uttalelsen ligger at han skjønnte at A hadde seksuell omgang med henne.

Ut fra hva som er beskrevet ovenfor, har A regelmessig over en periode på nærmere tre år ved vold og truende adferd tiltvunget seg vaginalt samleie med E. Det er ikke mulig å tallfeste antall tilfeller nøyaktig. Blant

annet kunne hyppigheten variere ut fra når og hvor mye A arbeidet. Som nevnt var det en periode etter at A i desember 2009 kjøpte egen leilighet på Ammerud, at han som følge av den påberopte blodsykdom ikke ønsket å ha sex med E. Han var heller ikke med henne på reisen til Irak i februar/mars 2010. Den siste voldtekten fant sted etter hennes hjemkomst derfra i begynnelsen av mars 2010.

Voldtektene A utførte, må regnes som ett sammenhengende, straffbart forhold. A har ved samtlige tilfeller vært klar over at han skaffet seg seksuell omgang som beskrevet ved vold eller truende atferd, og han har således handlet forsettlig. Det er etter lagmannsrettens oppfatning ingen tvil om at han for perioden fra 6. mai 2007 til 6. mai 2009 var klar over at E da var under 16 år. Retten viser til at hun er hans kusine og den nære forbindelse det har vært mellom familien.

A har etter dette gjort seg skyldig i voldtekt til samleie, jf. straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf. andre ledd bokstav a og i seksuell omgang med barn under 16 år, jf. straffeloven § 196, i samsvar med tiltalebeslutningens post I (med den reservasjon at første voldtekt først fant sted etter 6. mai 2007) og post III.

De seksuelle overgrepene A utførte mot E, representerer også krenkelser som faller inn under straffelovens bestemmelse i § 219 om mishandling i nære relasjoner. Det samme gjelder de gjentatte tilfeller av vold og drapstrusler han utsatte henne for utenom voldtektene. Videre representerte det en krenkelse i lovens forstand at han, sammen med sine foreldre, tvang henne til å forbli i et religiøst fundert ekteskapelig samliv med ham og bo sammen med ham og hans foreldre. Samlet sett er det klart at det er tale om gjentatt mishandling i lovens forstand.

E har vært i As husstand i lovens forstand, ved at de har bodd sammen og hatt felles husholdning, først hos hans foreldre og senere i hans leilighet. Videre må hun anses å ha vært i hans omsorg i kraft av inngåelsen av det religiøst funderte ekteskap. Det vises til det som er uttalt ovenfor om de plikter ekteskapet utløste etter islamsk tradisjon.

Før inngåelsen av ekteskapet hadde A ingen slik relasjon til E at straffeloven § 219 får anvendelse på mulige krenkelser av E fra hans side. Det er grunnen til at inngåelsen av ekteskapet med E for hans vedkommende ikke inngår i grunnlaget for domfellelsen etter § 219. Dette stiller seg annerledes for Es far, jf. nedenfor.

A har vært klar over at han gjentatte ganger har mishandlet E gjennom de beskrevne krenkelser, og at hun har vært i hans husstand eller i hans omsorg. Han har således handlet forsettlig.

A har etter dette også overtrådt straffeloven § 219 første ledd, jf. tiltalens post IV.

Som det er redegjort for ovenfor, skjønte D at E og A hadde seksuell omgang før hun var 16 år. Etter lagmannsrettens oppfatning hadde D da, i kraft av sin omsorgsforpliktelse som far, en plikt til å gripe inn mot denne alvorlige integritetskrenkelse av sin datter. Dette kunne han gjort ved å ta forholdet opp med A og/eller hans far, eventuelt gå til politi eller barnevern. Når D ikke gjorde det, men forholdt seg passiv, finner lagmannsretten det klart at A oppfattet det som et samtykke til at han kunne ha seksuell omgang med E. At A oppfattet det slik, må også ses på bakgrunn av at D hadde akseptert, og vært med på å bestemme, at E skulle gifte seg med A, med de rettigheter og forpliktelser det medførte i henhold til muslimsk tradisjon. I tillegg kommer at D tillot at E bodde hos As foreldre og der sov på samme rom og i samme seng som A. Dette har også styrket hans oppfatning av at D samtykket i at han hadde seksuell omgang med E.

D har ved dette medvirket til at A hadde seksuell omgang med E før hun ble 16 år. D har vært klar over at han gjennom sin manglende inngripen og opptreden for øvrig har medvirket til den seksuelle omgang, ved at A oppfattet det slik at han hadde Ds samtykke. D har således handlet forsettlig.

D blir etter dette å dømme for medvirkning til seksuell omgang med barn under 16 år, jf. straffeloven § 196 første ledd jf. § 205 jf. tiltalens post III.

Etter lagmannsrettens oppfatning representerer det en krenkelse av E i straffeloven § 219s forstand at hun som 13-åring måtte inngå et religiøst fundert ekteskap med sin nesten 20 år gamle fetter. Dette gjelder selv om det ikke er bevismessig grunnlag for at det ble benyttet direkte tvang mot henne. Som nevnt ovenfor forelå det for henne ingen reell valgmulighet i situasjonen. Og uansett om det forelå et tvangselement eller ikke, representerte det å la henne inngå et religiøst fundert ekteskap, med de forpliktelser det medførte etter islamsk tradisjon, en krenkelse i lovens forstand. Lagmannsretten viser her til at en jente på 13 år, som påpekt av tingretten, normalt mangler nødvendig fysisk og psykisk modenhet til å møte de forpliktelser og forventninger som et slikt ekteskap innebærer. Dette er reflektert i at det i seg selv er straffbart å inngå ekteskap med, eller ha seksuell omgang med, noen som er under 16 år eller medvirke til det, jf. straffeloven § 220 og § 196.

D medvirket til den krenkelse av E som er omtalt i foregående avsnitt ved å inngå avtale med sin bror om at E og A skulle gifte seg.

At D medvirket til at A i perioden fra mai 2007 til mai 2009 hadde seksuell omgang med E, jf. ovenfor, representerer også medvirkning til krenkelser i § 219s forstand.

Som nevnt ovenfor er lagmannsretten overbevist om at D skjønnte at E, etter ekteskapsinngåelsen, ble utsatt for gjentatte tilfeller av vold og trusler av A og hans foreldre. Etter lagmannsrettens oppfatning hadde D da, i kraft av sin omsorgsforpliktelse som far, en plikt til å gripe inn mot disse krenkelser. Dette kunne han gjort ved å ta forholdet opp med A og/eller hans foreldre, eventuelt gå til politi eller barnevern. Når D ikke gjorde det, men forholdt seg passiv, finner lagmannsretten det klart at A og hans foreldre oppfattet det som et samtykke til krenkelsene. D har derved medvirket til disse.

D har også vært klar over at E ønsket å komme ut av det ekteskaplige samliv med A. Videre har han vært klar over at hun ikke ønsket å bo sammen med ham hos hans foreldre, og at hun ble tvunget til å bli i samlivet og bo med A. Denne tvangen representerer en krenkelse av E i § 219s forstand, som D i kraft av sin omsorgsforpliktelse hadde plikt til å gripe inn mot. Når han ikke gjorde det, på tross av at han kunne gjort det på de måter som er nevnt ovenfor, finner lagmannsretten det klart at A og hans foreldre har oppfattet det slik at D samtykket til den fortsatte tvang. D har da medvirket til denne.

Samlet sett er det klart at D, ved de krenkelser han har medvirket til, har medvirket til gjentatt mishandling i lovens forstand av sin datter E.

D har vært klar over at han ved avtalen med sin bror om ekteskapsinngåelsen medvirket til at ekteskapet ble inngått, og at han ellers gjennom sin opptreden og manglende inngripen har medvirket til den gjentatte mishandling av E, ved at A og hans foreldre oppfattet dette som samtykke til mishandlingen. D har således handlet forsettlig.

D har etter dette overtrådt straffeloven § 219 første ledd jf. tredje ledd.

Straffutmåling

A

A er tidligere ustraffet.

I de forhold det nå skal utmåles straff for, inngår for det første de seksuelle overgrep. Disse omfatter en rekke voldtekter til samleie, utført over en periode på nærmere 3 år, og ved dette også gjentatte tilfeller av seksuell omgang med barn under 16 år, i en periode på ca. 2 år.

For voldtekt fastsetter straffeloven § 192 andre ledd en minstestraft. På tidspunktet for de straffbare handlinger var denne to år, og dette må legges til grunn i saken. Lagmannsretten nevner at minstestrafteffenen senere, ved lovendring i 2010, er hevet til tre år.

Lagmannsretten legger til grunn at straffenivået for en «vanlig» voldtekt etter straffeloven § 192 første ledd bokstav a tradisjonelt har ligget på rundt to år og åtte måneder, jf. Ot.prp.nr.22 (2008-2009) under punkt 7.5.3.2. I nærværende tilfelle er det som nevnt tale om en rekke voldtekter over en lengre periode. Ved ett av tilfellene ble det truet med kniv. I tillegg kommer det moment at fornærmede var mindreårig, og i de første 2 årene av perioden under 16 år. Videre er det slik at det for denne type straffbare forhold skal skje en gradvis straffskjerpelse, jf. uttalelser av Høyesterett blant annet i storkammerdommen i Rt-2009-1412 avsnitt 40.

I Høyesteretts dom av 19. mai 2011 - HR-2011-1016-A - ble det idømt straff for voldtekt til samleie begått i november 2009. Det var i den saken tale om to samleier med en jente på 17 ½ år. Overgrepene ble beskrevet som smertefulle for fornærmede, og det ble truet med kniv. Det er i dommen uttalt at straffen for voldtekten bør ligge i underkant av fem år. Når man tar hensyn antall voldtekter og fornærmedes lavere alder i nærværende sak, tilsier det at straffen for seksualovergrepene isolert sett må ligge over dette.

I tillegg kommer at det skal utmåles straff for gjentatt mishandling, jf. straffeloven § 219. De seksuelle overgrepene inngår i grunnlaget også her. I tillegg kommer de gjentatte tilfeller av vold og alvorlige trusler utenom voldtektene samt at E ble tvunget til å forbli i et religiøst fundert ekteskaplig samliv og bo sammen med A. E har ved den mishandling hun er blitt utsatt for, levd i konstant frykt. Som påpekt av tingretten illustreres fortvilelsen hennes av at hun til slutt brukte en fiktiv blodsykdom som unnskyldning for å unngå ytterligere seksuelle overgrep.

Lagmannsretten bemerker at det ikke er tatt ut tiltale for grov mishandling, jf. straffeloven § 219 andre ledd, og aktor begjærte ikke at det ble stilt spørsmål til lagretten om det. Etter omstendighetene fant heller ikke lagmannsretten tilstrekkelig grunn til å stille spørsmål om det av eget tiltak. Men det må være klart at den gjentatte mishandlingen domfellelsen gjelder, i det minste ligger meget nær opp til også grov mishandling i lovens forstand.

Ved vurderingen av hva som er riktig, samlet straff i saken, må det etter lagmannsrettens oppfatning legges til grunn at allmennpreventive hensyn med tyngde taler for streng straff ved straffbare handlinger av den karakter det er tale om i nærværende sak.

Det er så langt ikke påvist at fornærmede er påført skader som følge av de straffbare handlinger, men det må legges til grunn at det fortsatt er fare for utvikling av psykiske skader etter de belastninger hun er blitt utsatt for over tid.

As forsvarer har påberopt at også A har levd innenfor et kulturelt «system», der det er blitt stilt forventninger til ham. Lagmannsretten bemerker at man ikke kan se bort fra at det også for ham kan ha vært vanskelig å nekte å inngå, og senere gå ut av, det ekteskap faren og onkelen hadde bestemt han skulle inngå. Lagmannsretten er imidlertid enig med tingretten i at dette ikke kan få særlig vekt ved straffutmålingen. I motsetning til E var A voksen - nærmere 20 år - da ekteskapet ble inngått. Og det at han kan ha følt en forpliktelse til å gifte seg og forbli i ekteskapet, kan under ingen omstendighet forsvare eller unnskylde de gjentatte straffbare handlinger han har utsatt E for.

Lagmannsretten kan ikke se at det for øvrig foreligger noen formildende omstendigheter.

Lagmannsretten har funnet den samlede vurdering av hva som er riktig straff vanskelig.

I tingretten ble straffen fastsatt i samsvar med da møtende aktors påstand til fengsel i fem år og seks måneder. Det fremgår av dommen at retten vurderte å idømme en strengere straff.

For lagmannsretten har nå møtende aktor nedlagt påstand om fengsel i fem år og fire måneder, altså to måneder lavere. Dette gjelder selv om han uttalte at tingrettens dom var noe mild. Lagmannsretten antar at den nedsatte straffepåstand skal reflektere at A frifinnes for overtredelse av straffeloven § 195, seksuell omgang med barn under 14 år. Lagmannsretten er enig i at dette må få en viss betydning. Men sett opp mot de alvorlige og gjentatte seksuelle overgrep han dømmes for, må det likevel få begrenset betydning om disse startet da fornærmede var 13 år og ti måneder eller da hun var vel 14 år.

Etter en samlet vurdering har lagmannsretten kommet til at den påståtte straff er for lav. Det er da lagt særlig vekt på at straffen for de seksuelle overgrep isolert sett - med veiledning i Høyesteretts nevnte dom av 19. mai 2011, som ble avsagt etter tingrettens dom - må ligge på over fem år.

Straffen settes etter dette til fengsel i seks år. Straffeloven § 62 første ledd er gitt anvendelse.

Det tilkommer et varetektsfradrag på 545 dager.

D

D er tidligere ustraffet.

Det skal for ham for det første utmåles straff for medvirkning til at A over en periode på nærmere to år hadde seksuell omgang - samleier - med E, jf. straffeloven § 196. Han er ikke tiltalt for, og heller ikke domfelt for, medvirkning til at den seksuelle omgang har skjedd ved voldtekt. De seksuelle overgrep D har medvirket til, er like fullt alvorlige, selv om man ser bort fra voldselementet.

I tillegg skal det utmåles straff for medvirkning til gjentatt mishandling av E, jf. straffeloven § 219 første ledd. Medvirkningen til de seksuelle overgrepene inngår også her.

I grunnlaget for domfellelsen etter § 219 inngår også medvirkning til den krenkelse av E det var å la henne inngå et religiøst fundert ekteskap med A, og videre at hun ble tvunget til å forbli i det ekteskaplige samliv og bo med A hos hans foreldre. Lagmannsretten bemerker at det ikke er tatt ut tiltale i saken for overtredelse av straffeloven § 220, som direkte gjelder inngåelse av ekteskap med en som er under 16 år, og heller ikke for overtredelse av straffeloven § 222 andre ledd, som gjelder såkalt tvangsekteskap. Lagmannsretten har oppfattet det slik at dette skyldes at det ikke ble inngått noe ekteskap i rettslig forstand, jf. i den forbindelse Høyesteretts dom i Rt-2006-140 avsnitt 22.

Selv om det rettslig sett ikke ble inngått noe ekteskap i nærværende sak, har det funnet sted noe som langt på vei må likestilles med et tvangsekteskap. Lagmannsretten viser til at E reelt sett måtte inngå et religiøst fundert ekteskap, og at dette etter islamsk tradisjon medførte plikter og rettigheter for henne. Videre ble hun tvunget til å forbli i det ekteskapelige samliv og bo med sin mann. Den rettspraksis som gjelder straff for tvangsekteskap, er etter dette - slik lagmannsretten ser det - relevant i saken. I ovennevnte dom i Rt-2006-140 ble en kurdisk mann dømt til fengsel i 2 år og 6 måneder for ved vold og trusler å ha forsøkt å tvinge sin 17 år gamle datter til å inngå ekteskap. Ekteskapet resulterte ikke i noe samliv.

I grunnlaget for domfellelsen etter straffeloven § 219 inngår også medvirkning til det forhold at E etter ekteskapsinngåelsen ble utsatt for gjentatte tilfeller av vold og trusler av A og hans foreldre. D har ikke selv utøvet vold mot eller truet datteren.

Også for D må det gjelde at den gjentatte mishandling han har medvirket til, i det minste ligger meget nær opp til grov mishandling i lovens forstand, jf. kommentarene ovenfor om dette for så vidt gjelder A.

Det er straffskjerpene at D som Es far, med de omsorgsforpliktelse farskapet innebærer, har medvirket til de vedvarende, alvorlige overgrepene mot datteren, uten å gripe inn, heller ikke etter at hun ba om hjelp til å komme ut av samlivet med A. Som påpekt av tingretten, bærer Ds holdning preg av at han mente datteren måtte finne seg i grove integritetskrenkelser ettersom hun nå var gift, selv om dette åpenbart var til skade for henne.

Også for Ds del gjelder at allmennpreventive hensyn tilsier en streng reaksjon.

Forsvarer har vist til at E har uttalt at hun ikke ønsker at faren straffes. Lagmannsretten bemerker at dette kan forstås, ut fra et barns naturlige lojalitet og tilknytning til egne foreldre, og ut fra at det er A og hans foreldre som har stått for de direkte overgrep. Det er imidlertid ikke tvil om at hun har følt seg grovt sviktet av sin far. Og på bakgrunn av de alvorlige straffbare forhold han har medvirket til, kan ikke hennes ønske tillegges særlig vekt.

Lagmannsretten sier seg for øvrig i denne forbindelse enig med tingretten i at Ds benekting av at han var kjent med at E ble utsatt for noen som helst overgrep, og hans beskrivelse av henne som en jente som aldri var trist, kan oppleves som en fortsatt krenkelse for henne. Dette må anses som en skjerpene omstendighet.

Forsvarer har også argumentert med at dersom straffen blir for streng, kan dette avskrekke andre ofre i samme situasjon som E til å varsle skole, barnevern eller politi om sin situasjon, fordi konsekvensene for familien kan bli så stor. Lagmannsretten bemerker at dette i og for seg er et hensyn som kan gjøres gjeldende i alle tilfelle hvor det er snakk om straff for handlinger begått mot barn av nærstående, og særlig hvor det er snakk om handlinger som skjer mer eller mindre i det skjulte. Hensynet kan etter rettens oppfatning ikke tillegges særlig vekt. Retten viser til de øvrige, sterke hensyn - herunder, som nevnt, de tungtveiende allmennpreventive hensyn - som gjør seg gjeldende, og som tilsier at overgrep mot barn som kommer for en dag blir irettført og belagt med straff som står i forhold til sakens alvor.

De familiære konsekvenser saken har fått for D, og belastningen ved den lange varetektstiden - som også er blitt trukket frem av forsvarer - kan etter lagmannsrettens syn ikke få noen vekt i formildende retning.

Lagmannsretten kan ikke se at det for øvrig foreligger noen formildende omstendigheter.

Ved den konkrete utmåling av straff har lagmannsretten funnet veiledning i ovennevnte dom i Rt-2006-140. De straffbare forholdene i vår sak er mer alvorlige. Lagmannsretten viser til at E kun var 13 år ved ekteskapsinngåelsen, og at giftemålet resulterte i et tvunget samliv med A hvor hun over en lengre periode ble utsatt for gjentatte overgrep av ulik karakter, som D har medvirket til.

Lagmannsretten har ved utmålingen delt seg. Flertallet, samtlige dommere bortsett fra meddommer Sissel Müller Falck-Jørgensen, er etter en samlet vurdering kommet til at straffen passende kan settes til fengsel i tre år og fire måneder som påstått av aktor. Mindretallet mener fengsel i tre år er riktig straff.

Straffeloven § 62 første ledd er gitt anvendelse.

Det tilkommer et varetektsfradrag på 545 dager.

Det sivile krav

Skadeerstatningsloven § 3-5 gir hjemmel for å pålegge den som forsettlig eller grovt uaktsomt volder skade på person eller tilføyer krenkelse som nevnt i lovens § 3-3 å betale den fornærmede en «slik engangssum som retten finner rimelig til erstatning (oppreisning) for den voldte tort og smerte og for annen krenking eller skade av ikkeøkonomisk art». De krenkelser de tiltalte har påført E, inngår i dem som etter loven kan gi grunnlag for

oppreisning. Det er klart at det er rettslig grunnlag i § 3-5 for å pålegge så vel A som D å betale oppreisning til E.

For tingretten gjorde fornærmede gjeldende at hver av de tiltalte hadde påført henne separate krenkelser som de enkeltvis måtte betale henne oppreisning for. Tingretten fant, med støtte i Høyesteretts dom i Rt-2008-65, at det ikke er grunnlag for et individuelt oppreisningsansvar for hver av de tiltalte. Retten fastsatte ett oppreisningsbeløp - på 250 000 kroner - som hver av de fire tiltalte for tingretten ble ansett solidarisk ansvarlig for.

For B er tingrettens oppreisningsavgjørelse rettskraftig. Når det gjelder C, har fornærmede frafalt kravet om oppreisning etter lagrettens kjennelse.

For lagmannsretten har fornærmede ikke opprettholdt anførselen om at det må fastsettes et separat oppreisningsansvar for hver av de tiltalte. Lagmannsretten tar etter dette ikke stilling til om det kunne være grunnlag for å fastsette oppreisningsbeløpene som separate krav, men fastsetter ett oppreisningsbeløp for den samlede krenkelse fornærmede er blitt påført av A og D.

Ved utmålingen av oppreisningserstatningen vil arten og omfanget av den samlede krenkelse E er blitt utsatt for, stå sentralt. I denne vil inngå både de seksuelle overgrep og de øvrige krenkelser som inngår i domfellelsene for overtredelse av straffeloven § 219, slik disse er beskrevet ovenfor. I tillegg til belastningene krenkelsene direkte har påført henne, har hun måttet leve med frykt for alvorlige represalier som følge av at hun har brutt ut av ekteskapet og gått til myndighetene. Hun bor fortsatt på hemmelig sted, under beskyttelse av politiet.

Lagmannsretten har ved utmålingen ikke funnet noen rettspraksis som er direkte sammenlignbar, men har funnet veiledning i følgende avgjørelser:

I Rt-2005-1766 ble det utmålt oppreisning for en fars meget alvorlige og langvarige overgrep overfor sine to døtre - overfor den ene seksuelle overgrep, overfor den andre voldsbruk. Oppreisningsbeløpene ble satt til henholdsvis 300 000 kroner og 150 000 kroner. I Rt-2008-65 hadde lagmannsretten fastsatt et oppreisningsbeløp på 200 000 kroner ved gruppevoldtekt. Høyesterett prøvet ikke beløpets størrelse, men uttalte at det iallfall ikke var fastsatt for høyt.

I Borgarting lagmannsretts dom av 8. desember 2008 - LB-2008-121127 - ble en iransk mann dømt for å ha tvunget sin datter til å gifte seg da hun var 14 år samt å ha unndratt henne fra barnevernmyndighetenes omsorg. Han ble, i tillegg til en fengselsstraff på fire år, dømt til å betale 150 000 kroner i oppreisning til datteren.

I Høyesteretts dom HR-2011-1016-A ble den veiledende normen for oppreisningserstatning ved voldtekt justert til 150 000 kroner. Denne normen får ikke direkte anvendelse ved seksuelle overgrep mot mindreårige. Oppreisningsansvaret overfor mindreårige som blir voldtatt, må således settes høyere enn overfor voksne. Det kan være grunn til å ta hensyn til mulig fremtidig tap i inntekt ved utmålingen, selv om det pr. i dag ikke er noe konkret grunnlag for å si at det foreligger noe slikt tap. Om dette vises det til Rt-2003-740 avsnitt 32 og Rt-2004-1068 avsnitt 32. I nevnte dom i HR-2011-1016-A ble fornærmede, som var blitt utsatt for voldtekt til samleie da hun var 17 ½ år, tilkjent 175 000 kroner i oppreisning. Det var tale om to samleier.

Lagmannsretten har etter en samlet vurdering kommet til at oppreisningen passende kan settes til 300 000 kroner. Retten finner det riktig at A og D hefter solidarisk for det hele beløp, jf. skadeserstatningsloven § 5-3 nr. 1 og Rt-2008-65. Dette gjelder for Ds vedkommende selv om han ikke er ansvarlig for de særskilte krenkelser voldtektene representerer. Lagmannsretten viser til at hans ansvar like fullt omfatter medvirkning til alvorlige seksuelle overgrep mot datteren over en periode på ca. to år, i tillegg til hans medvirkning til de øvrige krenkelser - i form av vold, trusler og tvang - E ble utsatt for under det ekteskaplige samliv med A. For Ds vedkommende kommer også et særskilt ansvar for den krenkelse ekteskapsinngåelsen representerte for E.

Saksomkostninger

De tre tiltalte har ved ankene oppnådd forandring til sin gunst. C er blitt fullt ut frifunnet, mens D og A er blitt frifunnet for så vidt gjelder straffeloven § 195. Det er da ikke grunnlag for å pålegge noen av dem å betale saksomkostninger i forbindelse med saken, jf. straffeprosessloven § 436. Dette må gjelde også for A, selv om han er blitt idømt en strengere straff enn i tingretten.

****

Dommen er avsagt med slik dissens som fremgår ovenfor. Det er kun fagdommerne som har deltatt i avgjørelsen av det sivile krav.

Domsslutning

- 1. A, født 0.0.1987, dømmes for overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav a jf. andre ledd bokstav a, straffeloven § 196 første ledd og straffeloven § 219 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 6 - seks - år. Til fradrag i straffen kommer 545 - femhundreogførtifem - dager i utholdt varetekt.*
- 2. A frifinnes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd andre straffalternativ.*
- 3. C, født 0.0.1971, frifinnes.*
- 4. D, født 0.0.1970, dømmes for overtredelse av straffeloven § 196 første ledd jf. straffeloven § 205, og straffeloven § 219 første ledd jf. tredje ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 3 - tre - år og 4 - fire - måneder. Til fradrag i straffen kommer 545 - femhundreogførtifem - dager for utholdt varetekt.*
- 5. D frifinnes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd andre straffalternativ jf. § 205.*
- 6. A og D dømmes in solidum til å betale oppreisningserstatning til E med 300.000 - trehundretusen - kroner innen 2 uker fra dommens forkynnelse, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall og til betaling skjer.*